

ZPRÁVA O ČINNOSTI CEN/TC 154 SC 3 KAMENIVO PRO ASFALTOVÉ SMĚSI

Ing. Petr Svoboda, SILMOS s.r.o.

1 Úvod

Subkomise CEN TC 154/SC 3 je pracovní skupinou, která měla v posledních několika letech na starosti vytvoření, připomínkování a zavedení evropské normy ČSN EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch. Konečné schválení všech norem na kamenivo pro stavební účely potom spadá do kompetence komise CEN TC 154.

2. Uskutečněná zasedání

V roce 2005 se uskutečnilo zasedání komise CEN TC 154/SC 3 v německém Kolíně nad Rýnem dne 24.1.2005. Jednání mělo dva hlavní cíle:

1. Vzájemně se informovat, jakým způsobem byla norma EN 13043 zavedena do národních normalizačních soustav
2. Založit databázi připomínek k normě EN 13043 a rozdělit připomínky jednotlivých členů subkomise na ty, které budou uplatněny ihned v rámci opravy EN a ty připomínky, jež budou ještě projednány v rámci přípravy 2. generace normy.

Ad 1) Zástupci členských organizací CEN vyjádřili, jakým způsobem byla norma EN 13043 zavedena do normalizačních soustav jednotlivých zemí. Z vyjádření odborníků vyplynulo, že všechny země musely vytvořit dokument, který nazývají aplikačním dokumentem, samostatnou normou, dodatkem či přílohou a v tomto dokumentu definovaly:

- které vlastnosti jsou sledovány,
- jaký laboratorní postup je zvolen,
- jaké jsou požadavky státních a dalších investorů,
- jaké hodnoty kategorií jsou pro určité použití zvoleny nebo doporučeny.

Ad 2) Připomínky jednotlivých států (celkem přes 40) byly seříděny podle toho, zda se jednalo o připomínky důležité, po jejichž odsouhlasení SC 3 jsou předány komisi TC 154 ihned ke schválení. Připomínky méně důležité nebo takové, které potřebují více času na rozhodnutí budou projednávány v rámci přípravy druhé generace normy. Způsob řešení připomínek je uveden v příloze zprávy.

Připomínky byly také roztříděny na obecné, formální a technické. V druhé generaci norem by mělo podle vyjádření prakticky všech zúčastněných odborníků dojít ke sjednocení definic (například v otázce hranice drobného a hrubého kameniva), rozsahů a hodnot jednotlivých kategorií, značný nesoulad mezi normami na různé konečné použití netrápí výrobce a odběratele jenom v České republice.

Většina připomínek byla zařazena pro řešení při přípravě druhé generace normy. Silmos s.r.o. jako zástupce České republiky zaslal připomínky, které se týkaly především zkušebních postupů, které jsou obsaženy v národní příloze (příloha NA) ČSN EN 13043 a to:

- pochybnost s vypovídající schopností zkoušky methylenovou modří
- pochybnost s vypovídající schopností zkoušky trvanlivosti síranem hořečnatým
- zařazení zkoušek přilnavosti kameniva k pojivu do výrobní normy na kamenivo

3. Uskutečněná zasedání subkomisí TNK 99 a NAT

Kamenivo spadá v rámci ČNI do TNK 99 Kámen a kamenivo. V roce 2005 se uskutečnilo zasedání TNK v rámci projednávání národní přílohy k normě ČSN EN 13055-2 Pórovité kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové úpravy silnic, letišť a jiných dopravních ploch dne 9.3. 2005. V roce 2004 se uskutečnilo jednání TNK 99 dne 22. 10. 2004.

Jako NAT pro kamenivo slouží tým č. 9 pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic Praha, který se sešel v roce 2004 celkem třikrát a oblast zavedení výrobních norem na kamenivo do praxe byla jeho hlavní náplní:

Datum porady	Místo konání	Počet účastníků
23.-24.2.2004	Hotel Centro, Hustopeče	51
10.6.2004	Hotel Sýkora ,Křivoklát	23
26.10.2004	Restaurace Na Rychtě, Jestřebí	20

Tým se na svých zasedáních zabýval následujícími úkoly:

- dokončení národní přílohy k výrobné normě ČSN EN 13043 Kamenivo pro asfaltové směsi a povrchové vrstvy pozemních komunikací, letištních a jiných dopravních ploch,
- spolupráce při tvorbě norem na kamenivo pro jiné konečné užití (ČSN EN 13450 Kamenivo pro kolejové lože, ČSN EN 12620 Kamenivo do betonu, ČSN EN 13242 Kamenivo pro nestmelené směsi a směsi stmelené hydraulickými pojivy pro inženýrské stavby a pozemní komunikace),
- zhodnocení zkušeností se zaváděním EN norem do praxe (seznámení zástupců výrobců kameniva s posuzováním shody kameniva podle NV č. 190/2002 Sb. a s uplatněním v obchodních vztazích, certifikace SRV, průvodní doklady k výrobkům atd.),
- snaha o maximální sladění požadavků při certifikaci systému řízení výroby ze strany notifikovaných osob (způsob vytváření potřebných dokladů, označování CE, ES prohlášení o shodě atd.), která vedla k vytvoření koordinační skupiny NO,
- požadavky na filery jako kamenivo,
- požadavky na přídatné filery, spolupráce s výrobcí mletých vápenců,
- spolupráce se zástupci organizací vyrábějících asfaltové směsi,
- ve spolupráci se členy týmu připraveno školení k EN normám na kamenivo pro stavební účely,
- zajištění požadavků podle nových norem – opatření ve výrobě, zkoušení a prodeji kameniva,
- výsledky zkoušek ohladitelnosti – stanovení limitních hodnot podle použití – bylo předmětem dalšího jednání a zkoušení v r. 2005.

V roce 2005 se zatím uskutečnilo 1 pracovní jednání a to ve dnech 1.-2. 6. 2005 v Českém Krumlově za účasti 24 zástupců organizací z řad výrobců kameniva, odběratelů kameniva a zkušeben. Na tomto jednání byly odsouhlaseny výsledky porovnávacích zkoušek pro hodnotu ohladitelnosti kameniva a byl také společností AS PK proveden návrh hodnot ohladitelnosti PSV pro národní přílohu normy ČSN EN 13043.

Dále zde byli pozváni všichni zpracovatelé národních příloh k normám na kamenivo a byly projednány veškeré podněty pro opravy a změny těchto norem. Tyto opravy budou jednotně předneseny ČNI k provedení změn norem.

4. Úkoly CEN TC 154 SC 3 pro rok 2005

V roce 2005 se subkomise CEN TC 154/SC 3 sejde v říjnu 2005 v Praze na dvoudenním jednání, v rámci kterého budou podrobněji projednány připomínky všech členů a začne tak příprava 2. generace normy EN 13043. Vzhledem k tomu, že existuje značný

nesoulad v definicích jednotlivých norem na kamenivo, bude připravena rezoluce pro TC 154, která bude upozorňovat na nesoulad v definicích a některých parametrech vlastností. Vzhledem k tomu, že se vyskytly požadavky na doplnění zkušebních postupů pro ověření kvality některých dalších vlastností, budou tyto požadavky projednány a navržen další postup.

5. Úkoly NAT pro rok 2005

V roce 2005 se NAT (tým pro kamenivo) sejde ještě na podzimním jednání. Na programu jednání a pro činnost v mezidobí byly stanoveny následující úkoly:

- zjištění problémů používání norem na kamenivo v praxi (certifikace systému řízení výroby),
- požadavky na filery jako kamenivo, především výsledky zrnitosti a kvality jemných částic,
- spolupráce se zástupci organizací vyrábějících asfaltové směsi za horka i za studena,
- spolupráce se zástupci vyrábějící nestmelené směsi,
- spolupráce se zástupci týmů pro nestmelené směsi a asfaltové technologie za horka v rámci projektu ISPROFOND Přejímání evropských norem pro stavbu vozovek,
- dále sledovat výsledky zkoušky ohladitelnosti,
- zajistit provedení oprav ve všech normách na kamenivo u ČNI.

6. Zapojení do projektu ISPROFOND Přejímání evropských norem pro stavbu vozovek

Evropské normy na kamenivo jsou rozděleny podle konečného použití (do asfaltových směsí, nestmelených směsí apod.). Navazující specifikace potom definují určené použití (asfaltový beton, nátěry, nestmelené směsi apod.). Vzhledem k tomu, že jsou ve všech těchto navazujících specifikacích definovány požadavky na kamenivo, účastní se zástupci NAT (týmu pro kamenivo) přípravných prací spojených se zaváděním evropských norem do české normalizační soustavy, přípravou a provedením porovnávacích zkoušek, připomínkováním návrhů národních příloh. Zástupci NAT se také v roce 2005 zúčastní připomínkového řízení k evropské normě EN 13285 Nestmelené směsi. Specifikace.

7. Zavedení používání EN na kamenivo v praxi

Pro úplné zavedení evropských norem do praxe je nezbytným krokem provedení seznámení všech zainteresovaných stran s jejich problematikou. Počátkem roku 2005 bylo proto provedeno školení k evropským normám na kamenivo pro stavební účely. Z celé sady norem byly vybrány specifikace, které jsou z hlediska použití pro stavby pozemních komunikací nejdůležitější (kamenivo pro asfaltové směsi, kamenivo do betonu, kamenivo pro nestmelené směsi a kamenivo pro kolejové lože).

Cyklus školení, který se uskutečnil v 1. čtvrtletí roku 2005 (leden – březen), byl připravován s půlročním předstihem, tj. od června 2004 do prosince 2004. Byla vytvořena pracovní skupina, kde byli především vybraní odborníci (zpracovatelé jednotlivých norem), zástupci investora (ŘSD ČR), výrobců kameniva, laboratoří, zástupci týmu pro kamenivo a týmu pro vzdělávání Sdružení a představitel SILMOS s.r.o.

Součástí přípravných prací bylo i zpracování a vytištění sborníku, do kterého autoři (tj. přednášející) přispěli přehledem podstatných údajů vztahujících se k předmětu přednášky. Sborník má celkem 88 stran textů tabulek a grafů. Z pracovní skupiny k přípravě školení byla utvořena redakční rada, která ve spolupráci s autory příspěvků upravila text jednotlivých přednášek tak, aby byl co nejvíce přizpůsoben praktickému použití. V závěru každého z příspěvků je shrnutí nejdůležitějších poznatků z jednotlivých přednášených témat a příspěvky též obsahují nejdůležitější souhrnné tabulky vlastností přednášených výrobků.

Příprava školení probíhala v součinnosti se Sdružením pro výstavbu silnic Praha - reprezentovaným především jeho předsedou Ing. Petrem Čížkem a ŘSD ČR – reprezentovaným jeho generálním ředitelem Ing. Petrem Laušmanem, kteří také průběžně podepisovali „osvědčení o absolvování školení“, jež byly předávány účastníkům školení. Se souhlasem správní rady Sdružení i GŘ Ing. Laušmana absolvovali účastníci na závěr školení „test pozornosti“, jehož úspěšnost byla podkladem pro obdržení osvědčení. Toto osvědčení je dokladem o získání 1 akreditačního bodu v systému celoživotního vzdělávání ČKAIT. Test byl na místě vyhodnocen a záležitosti, které dělaly účastníkům největší problémy, byly ještě jednou vysvětleny.

Dále byly v přípravné fázi školení zpracovány a společně v pracovní skupině posouzeny prezentace jednotlivých přednášek, které byly zpracovány v powerpointu, byl připraven jednotný grafický návrh, který respektuje pravidla pro bezproblémové vnímání promítaného textu a tabulek.

Organizačně byla jednotlivá školení připravena s cílem, co nejvíce je přizpůsobit profesnímu zaměření účastníků a místu jejich působení. Proto byla školení rozdělena a organizována podle následujícího zaměření: lomaři, stavbyvedoucí, příprava a technický management a laboratoře.

Z hodnotících podkladů vyplývá, že celkově lze cyklus školení „Evropské normy na kamenivo pro stavební účely“ považovat za úspěšný. Velmi dobře je třeba hodnotit účast předních odborníků v roli přednášejících. Jednalo se o významné pracovníky, kteří po 10 dnů v průběhu ledna a února 2005 věnovali svůj čas těmto akcím.

Z jednotlivých hodnocení vyplývá, že uspořádání školení bylo považováno za velmi užitečné. Také přiblížení místa školení účastníkům se osvědčilo. Lze konstatovat, že ve všech místech školení se podařilo vytvořit vhodné podmínky pro takovéto akce a je možné s nimi nadále počítat v případě pořádání dalších vzdělávacích cyklů.

Osvědčilo se také zařazení testů do programu školení. Prokazatelně zvýšily pozornost účastníků při přednáškách, což také bylo jejich hlavním cílem (za kladný výsledek testu bylo považováno 6 správných odpovědí z 15 položených otázek /výběr jedné ze tří odpovědí/).

Níže jsou uvedeny nejdůležitější sumární údaje k cyklu školení:

- uskutečnilo se 11 školení pro členské organizace Sdružení a další organizace příbuzných oborů činnosti
- školení se celkem zúčastnilo 565 účastníků.

Celkově lze konstatovat, že cyklus školení splnil svůj cíl, tj. vybranému základnímu okruhu odborníků z organizací (výrobců kameniva, odběratelů kameniva a příbuzných oborů) poskytnout poznatky z nových norem, které jim fundovaně přednesou zpracovatelé jednotlivých ČSN EN.

7. Závěr

Závěrem lze konstatovat, že účast na jednáních TC je pro českou republiku velice žádoucí, neboť je zde v širokém okruhu odborníků napříč celou Evropou možné prodiskutovat palčivé otázky některých vlastností kameniva, nechat se inspirovat způsobem zavedení v jiných evropských zemích a v neposlední řadě je možné některé záležitosti ovlivnit.